

Hoofdstuk D:

De Slag om het Hingen in de tweede wereldoorlog speelde zich in alle hevigheid af in de periode van 17 januari tot 21 januari 1945

Bij het onderzoek naar de evacu es die in de periode tussen 7 november 1944 en 21 januari 1945 op het Hingen verbleven zijn wij tot de conclusie gekomen dat elk gezin op het Hingen zijn eigen oorlogsverhaal heeft.

Het is natuurlijk ondoenlijk om al deze verhalen, die veelal vanuit de overlevering verkregen zijn, op te tekenen. Wij zullen dan ook volstaan met een “bloemlezing”, ondanks dat het meestal bloemen waren met behoorlijke dorens, van de verhalen die ons ter ore zijn gekomen. We willen duidelijk stellen dat niemand van ons de oorlog helemaal heeft meegemaakt en dat de opmerking die wel eens gemaakt wordt door “wijzere” oudere mensen van : “Waat wits doe noe vanne oorlog aaf” terecht is.

De aantekeningen zijn afkomstig van informatie door derden, met toestemming tot vermelding, hiervoor kunnen we ook geen verantwoording nemen.

Conclusie is dat niet alle gezinnen aan bod kunnen komen terwijl hun oorlogservaringen misschien ook erg indringend zijn, wij vragen hiervoor begrip.

Voor de aantekeningen per familie zal aangehouden worden de volgorde van het evacuatie overzicht.

Britse troepen in opmars

Hingen, januari 2011

Echterstraat:

- **Familie Sjengke Jacobs:** Vader Jacobs was bij een razzia op 10 oktober 1944 opgepakt maar ook weer vrijgelaten, maar 11 oktober werd hij bij de grote razzia weer opgepakt voor de arbeidseinsatz in Duitsland. Toen hij daar werkzaam was brachten de dochters hem, indien het oorlogsgevaar dit toeliet, wel eens boterhammen op zijn “werkadres”, het vervoermiddel was een fiets op vaste banden. Deze waren zeer welkom. Hij is vanwege zijn leeftijd eerder dan de andere “opgepakten” naar huis mogen komen. Bij de familie Jacobs waren ook geëvacueerd de families Aarts en Peters van de Wilhelminalaan, aan de overkant van de Rijksweg, omdat in de evacuatie verordening stond dat zij moesten evacueren. Deze families verbleven overdag op de Echterstraat en ’s avonds gingen ze thuis slapen
- **Familie Sjang Aben:** Bij de familie Aben werd op 29 november 1944 Hans geboren, de latere keizer van de schutterij Wilhelmina Hingen. Dat gebeurde onder heel primitieve omstandigheden. Door het aanhoudend granaatvuur kon men niet uit de kelder komen. In de kelder was een gordijn gespannen waarachter de verloskundige haar werk moest doen. In de andere ruimte stond de “beruchte” fiets waarmee licht gemaakt moest worden.
- **Bij een razzia op 11 oktober 1944** zijn diverse mannen van de Echterstraat opgepakt en naar Wuppertal getransporteerd om daar voor de Nazi’s te gaan werken. Volgens een door conservator René Geurts samengestelde lijst waren dit (nemen de gegevens letterlijk over):
Pierre Beunen,
Jean(Jan) v. Buggenum,
Lambert(Bert) v. Buggenum,
W(ullem). Beunen,
Jan Laumen en
Bert Wolfs.
Lei Wolfs werd ook opgepakt volgens Annie Houben-Wolfs en is in mei ’45 thuisgekomen. Pierre Beunen is vanwege bijzondere verdienste, meegeholpen met het redden van een moeder met haar kinderen uit de kelder van een huis dat in brand geschoten was, eerder naar huis mogen komen.
- **Bij de familie van Heel** was ook de familie Smeets van de Echterstraat geëvacueerd, omdat ze bij hun in huis, dat vooraan op de Echterstraat lag, niet voldoende schuilgelegenheid hadden. Van de familie Severins van de Bovenste straat uit Echt is bij van Heel een klein kind overleden tengevolge van de “Stuupe”, dit was Gonnie Severins zoals blijkt uit de ontvangen gegevens van Mevrouw Ine Koolen-Lausen die met haar familie ook bij van Heel geëvacueerd was. Vanuit de door haar opgeschreven herinneringen van een vierjarige kleuter nemen we een aantal items op. Chapeau dat zij deze herinneringen nog zo duidelijk op schrift heeft kunnen zetten.
De evacuatie begon voor haar familie vanaf de Bovenste straat in Echt. Ondanks alle ellende van de evacuatie bleek dat haar broertje ook nog een bloedvergiftiging aan een arm had, zoals geconstateerd werd door Dr. Sonnen, naderhand heeft Dr. Henrichs de behandeling op het Hingen overgenomen waar hij ieder dag spreekuur had bij de familie Theunissen op de Echterstraat.
Bij van Heel waren verschillende families geëvacueerd, zie evacuatie overzicht, waaronder ook het gezin van meester Louis Ruyters, hiervan weet ze nog dat Ruyters het erg vervelend vond dat hij geen stropdas bij zich had en zich toen maar soigneurde met een sjaltje van zijn vrouw.
Met het eten moest heel zuinig omgesprongen worden, want het was erg schaars. De broodkruimels werden bij elkaar geveegd in de stroop gedoopt en dat was toen een lekkernij.

Mevrouw Cremers en haar kinderen zijn niet lang gebleven want zij had het voor mekaar gekregen dat zij naar huis terugkonden. Hierbij was de ware drijfveer dat haar man en zoon ergens in de omgeving van hun huis ondergedoken waren en verzorgd moesten worden.

Een zusje van Ine lag samen in de box met Gonnie een dochtertje van de familie Severins, die eveneens een jaar oud was. Op zekere dag was er paniek want er was iets met Gonnie aan de hand. Het bleken de “stuupkes” te zijn en Gonnie overleefde dit niet. De kinderen werd verteld dat ze dood was en nu een engeltje was. Ze werd opgebaard in een andere kamer en toen we naar haar mochten gaan kijken leek het ook echt een engeltje. Deze confrontatie heeft veel indruk gemaakt en is Ine altijd bijgebleven.

Niet lang nadat ze op het Hingen hun intrek hadden genomen kwam pastoor Cramer op bezoek, die met zijn “kerk” op het Hingen geëvacueerd was, en vroeg aan vader Toon Lausen of hij genegen was bij de Ortscommandant op het buro te gaan werken, die was gehuisvest bij Pierre Beunen op de Echterstraat. Aanvankelijk voelde Toon Lausen hier niet zo veel voor omdat hij niet de indruk wilde wekken dat hij voor de Duitsers ging werken. Toen pastoor Cramer de verzekering gaf dat hij hiervoor garant stond is hij aan dit verzoek tegemoet gekomen zeker omdat Pastoor te kennen gaf dat hij waarschijnlijk eigen mensen zou kunnen helpen.

Ine kan zich nog verschillende acties van haar vader herinneren waarvan ze nu vermoed dat dit met de illegaliteit te maken had. Een voorbeeld is dat toen hij naar het Antonius Gasthuis op bezoek ging bij zijn ouders hij haar aan de hand meenam omdat hij zich waarschijnlijk veiliger voelde op de Wilhelminastraat(Lindestraat) als hij een kind aan de hand had. Toen zij daar samen liepen was het koud en doodstil (was Sperrgebiet), ze kan zich het geluid van alleen de knisperende voetstappen in de sneeuw op een steenkoude winteravond nog goed herinneren, omdat het iets heel sinisters had.

Een ander sprekend voorbeeld van het voordeel om bij de Ortscommandant te werken was dat Toon vernomen had dat er bij Hoeve de Horst nog een kelder vol aardappelen lag en hij kreeg de toestemming om een paard en wagen te charteren om de aardappelen te halen met behulp van Harie Severins en deze aardappelen zijn later onder de mensen op het Hingen verdeeld. Het was evenzeer een gevaarlijke tocht.

Op eenzelfde manier zijn op het rangeerterrein in Susteren, waar wagons kolen stonden en zwaar bewaakt door de Duitsers, kolen opgehaald. De Ortscommandant was geen echte “Pruus” want hij was best bereid om te helpen als de nood aan de man was. Toen hij een aantal dagen met verlof ging kreeg Vader Lausen een aantal blanco, door hem ondertekende “ausweissen”, die hij mocht gebruiken indien hij dat nodig vond.

De laatste herinnering van Ine aan deze misschien wel de meest ingrijpende periode in haar leven was dat toen ze in de schuilkelder zaten, buiten een oorverdovend lawaai en veel “gedonder was”, slapen lukte natuurlijk niet meer en iedereen was doodsbang. Later bleek dat dit geraas te maken had met een bom die op nauwelijks 5 meter achter het huis was gevallen en een enorme krater had veroorzaakt.

Enkele dagen hierna mochten we naar huis want de Echterstraat was bevrijd en we gingen weer te voet via de Wilhelminalaan richting Echt. Gelukkig was de achterzijde van ons huis nog goed bruikbaar, aan de voorzijde waren de ramen helemaal vernield, maar we waren vrij. Het feit dat de drie kinderen de mazelen kregen en er drie bedjes in de kamer stonden kon het vrijheidsgevoel niet verdringen.

- **Familie Pierre Beunen:** In de boerderij van Ome Pierre en Tant Lieën had de Ortskommandant uit dit gebied zijn intrek genomen. Natuurlijk in de beste kamer, samen met zijn staf. Het was geen echte “Duitsers” heeft best wel iets gedaan voor de mensen. Liet soms ook de deur van zijn kamer openstaan als hij weg moest, waardoor de stempel die nodig was om goedkeuringen te krijgen wel eens “oneigenlijk” gebruikt kon worden. Er hebben ook een paar dagen kanonnen op het erf gestaan. Met het kanonnengebulder is men ook geconfronteerd, dat was geen pretje, maar de angst voor tegenvuur was natuurlijk nog groter en dat kwam ook, maar toen waren de veroorzakers al vertrokken, want de artillerie verplaatste zich meestal nadat ze gevuurd hadden. De fam. van Sjang Vergoossen heeft maar drie weken geëvacueerd gezeten omdat ze plaats moesten maken voor de Duitse staf en na intensief overleg naar huis terugkeren mochten in de Wilhelminalaan
- **Familie Bert Wolfs:** Van Bert Wolfs is bekend dat hij pas eind mei 1945 uit Wuppertal naar huis is gekomen, hij was erg vermagerd en ook enigszins verward, want ’s avonds wilde hij zijn eigen dochter Lies naar huis sturen omdat het al zo laat was. Dit zijn natuurlijk vreselijke dingen. Hij is via België naar huis gekomen, na de bevrijding door de geallieerden. Van uit België zijn ze met militaire vrachtauto’s vervoerd naar Weert. Omdat Bert een behoorlijke baard had en hij toch enigszins fatsoenlijk thuis wilde komen, liet hij zich in Weert scheren, waardoor hij het vervoer naar Pey misliep en hij is toen te voet langs het kanaal naar huis gekomen. Deze periode uit zijn leven heeft hem altijd parten gespeeld en hij heeft er ook nooit veel over gepraat. 7 Maanden van huis van een gezin met 8 kinderen is geen kleinigheid.
- **Familie Sjeng Hintzen:** Bij de familie van Sjeng Hintzen waren twee Duitsers met hun paarden ingekwartierd, Franz en Joseph. In de evacuatieperiode echter niet meer want toen was het Duitse leger op zijn retour. Als onderduikadres was in de tuin een stapel stenen hol gestapeld, waarin de onderduikers zich konden verbergen bij razzia’s. Sjeng zetten daar dan planken voor. Hij was in eerste instantie vrijgesteld van de arbeidseinsatz omdat hij ondergronds werkte. Maar naderhand niet meer, toen moest hij bij razzia’s ook duiken. Hij heeft wel nog moeten schansen in de buurt van het Kranenbroek. Achter en naast het huis was een schuilkelder gebouwd voor het gezin en de evacués. Bij de opmars van de bevrijders heeft Sjeng gelukkig nog corrigerend kunnen optreden bij de rijrichting van een tank die achter langs de huizen richting St. Joost optrok, anders zou dit gevaarte dwars over een schuilkelder gereden zijn waar nog burgers inzaten. De tank is toen bij de burens over het erf gereden en heeft daar nog een hele stoep rand beschadigd, wat de familie naderhand nog lang aan dit voorval heeft doen herinneren. Het huis is ook getroffen door een voltreffer (een granaat), die gelukkig ontplofte op de dakbalk, waardoor alleen een groot gat en het dak ontstond welke schade redelijk goed hersteld kon worden.
- **Familie Harie Mestrom:** Deze familie die een boerderij met bakhuis had, vervulde een centrale rol in de voedselvoorziening van de honderden bewoners en de evacués van het Hingen. Het bakhuis deed bijna dag en nacht dienst en men probeerde zo eerlijk mogelijk de mensen van brood te voorzien. De wachtrijen waren soms lang. In de oorlog was de voedselverdeling geregeld via een soort voedselbank, maar tijdens de evacuatie bleef daar niet veel meer van over. De Duitsers graaiden alles bij elkaar wat ze maar te pakken konden krijgen, ook voor het thuisfront. Voor de burgers en voornamelijk de boeren was het dan ook zaak om de Duitse voorschriften zo veel mogelijk te ontduiken, en dat lukte vrij aardig, om de eigen bevolking van voedsel te kunnen voorzien.

- **Familie Hub Rietjes:** Mevrouw Jeanne Dircks Nieskens die met haar families bij Hub geëvacueerd waren heeft mij een verhaal doen toekomen dat we alsnog opnemen in dit overzicht. Om geen afbreuk te doen aan dit verhaal wordt het integraal opgenomen:

“Hoe kwamen wij tijdens de oorlog op ’t Hènge terecht?

Illikhoven was op dinsdag 19 september 1944 al bevrijd, tenminste dat dachten men. Een jeep en een verkenningswagen, vergezeld door Jan Peters (het latere tweede kamerlid) bezochten Illikhoven. Na een kort oponthoud vertrokken de Amerikanen weer en kwamen niet meer terug. In Illikhoven was feest en de vlaggen gingen uit. De vrijheid was van korte duur.

Wie wel terugkwamen waren de Duitsers, vertrokken uit Zonhoven (België) staken zij een dag later de Maas over naar Vissersweert.

De mensen werden gesommeerd om te evacueren naar Illikhoven. Een week later in de nacht van 27 op 28 september, kwam het bericht dat de inwoners vóór 6 uur ’s morgens uit het dorp moesten zijn.

Onze moeder hoogzwanger van een tweeling had de kinderwagen volgeladen met de benodigde babyspullen en aan vaders fiets hingen ook nog wat zakken kinderkleding. Zo trokken we via de veldweg langs de kanaaldijk naar Roosteren. De brug was vernietigd en lag in het kanaal, maar via een smalle loopbrug over de sluis konden wij Oud-Roosteren bereiken.

Veel van deze gegevens heb ik gevonden in het boek: Buchten toen en nu” van Louis Houben Illikhoven en Vissersweert behoorden tot de parochie Buchten

Bij de familie Nijskens vonden wij:

Familie Nieskens en twee gezinnen Heffels-Nieskens onderdak. Na een of twee dagen moest ook Roosteren evacueren en zijn we bij een andere broer van ons n.l. Sjeng Nieskens op de St. Jorisstraat in Echt terechtgekomen. Op 25 oktober is daar de tweeling geboren, allebei jongens. Begin november moest ook Echt evacueren en onze exodus ging weer verder maar we wisten niet waar naar toe.

Onze evacuatie overbuurvrouw, mevrouw Rooijackers-Cox, kende onze ouders en daar hebben we aan te danken dat we niet ver hoefden te evacueren. Zij had een evacuatieadres bij kennissen op het Hingen, Hub Rietjes. Komen jullie maar naar de Echterstraat op het Hingen en ik zal met de geit op de weg gaan staan, zodat jullie weten waar je moet zijn.

Zo kwamen wij met 17 personen, die vermeld staan in het evacuatie overzicht van het Hingen bij Hub “de schnieder” Rietjes terecht. Wij zaten allemaal samen op één zolderkamer. De familie Rietjes woonde beneden met nog een gezin.

Armoede was natuurlijk troef want alle proviand die van thuis was meegenomen was inmiddels op. Op een avond was een kapelaan op huisbezoek, toen onze moeder huilend binnenkwam omdat ze slechts één kopje melk had kunnen krijgen voor de tweeling.

Deze kapelaan heeft er toen voor gezorgd dat de tweeling bij de Zusters in Echt ondergebracht kon worden. Tevens bezorgde hij onze moeder een “ausweiss”, zodat zij de kinderen kon bezoeken.

Dat was steeds goed gegaan totdat er op een dag een razzia was in Echt en de daar aanwezige mensen werden opgepakt en in een kelder geduwd die afgesloten werd. Het waren 13 mannen en vrouw en ze wisten niet wat er met hun ging gebeuren.

Mijn zus en ik zijn, toen moeder zo lang wegbleef, gaan zoeken omdat de mannen zich niet op de weg konden vertonen. Tot aan het donker hebben we aan de Rijksweg staan te wachten, want aan de andere kant was verboden zone (Sperrgebiet)

De volgende dag zijn de mensen aan een kelderraampje gaan roepen en zijn gehoord door een Duitse soldaat die er in zijn eentje langskwam en die is naar binnengekomen en de mensen vrijgelaten.

Op 28 december 1944 is een van de broertjes van de tweeling gestorven door verzwakking en gebrek aan medicamenten en is in Echt begraven. Zijn broertje is na de bevrijding nog mee

teruggegaan naar Illikhoven en op 22 april 1945 eveneens overleden. Wij waren dank zij Marie als een van de eerste terug in Illikhoven.

Mijn herinneringen als kind begonnen op vijfjarige leeftijd met de oorlog en evacuatie.

Zover dit indringend verhaal we vinden het een goede zaak dat Jeanne dit zo realistisch op papier heeft weten te zetten zodat het vastligt voor het nageslacht en men hieruit misschien lering kan trekken.

- **Familie Sjangke Heymans:** De volgende informatie is mij verstrekt door Mevrouw Miep Palmboom Ruiten uit Montfort. Miep woonde met haar familie in de oorlogsjaren bij Sjangke Heymans. Haar familie bestond tijdens de evacuatietijd uit 5 personen. Vader moeder en 3 kinderen. Haar vader is eind 1944 bij een razzia opgepakt toen hij op weg was van het Hingen naar Montfort. Hij heeft 7 maanden in Duitsland in diverse fabrieken moeten werken tijdens die periode is het vierde kind geboren (april 1945) Ter ondersteuning van het gezin heeft een broer van Mieps vader bij hun gewoond. Zij meent zich te herinneren dat Mw. Roos Trags (de latere echtgenote van Sjangke Heymans) en haar twee kinderen in de evacuatie periode ook bij hun woonde. Er waren geen evacu es omdat de Duitsers alle ruimtes gevorderd hadden voor inkwartiering van hoofdzakelijk de cavalerie. De paarden stonden in de grote schuur gestald. Zij herinnert zich ook nog de naam van een Duitse soldaat "Bobbie" die beschikte over veel informatie, misschien wel via een geheime zender. Hij waarschuwde altijd wanneer er een razzia op stapel stond. Na de bevrijding is het pand van Sjangke Heymans gevorderd door de Engelsen en is Miep en haar familie nog moeten evacueren naar Born (rond 20/21 januari), zij herinnert zich nog dat ze over een loopplank aan boord van een Rijnaak is gedragen.
- **Familie Wullem Rutten:** Bij de familie van Wullem Rutten was Pierre degene die de bevrijders voorop ging om hun te wijzen waar de "Germans" zaten. Dat was al een ingeburgerd Engels woord. Dat dit een levensgevaarlijk karwei was moge duidelijk zijn. Maar wat was gevaar nog in die periode. Een Duitser die weigerde zich over te geven en ook nog een dreigende houding aannam, werd door de Engelsen doodgeschoten in het bijzijn van diverse burgers, die in de overwinningsroes uit hun schuilplaatsen waren gekomen, er waren ook kinderen bij. Een dode Duitser werd door een burger met een hark tot achter een mesthoop bij Wullem getrokken, de haat tegen de bezetter was tot grote hoogte gestegen. Van Wullem Golsteijn heeft Thei Golsteijn een zakwoordenboek gekregen, waar een granaatscherf in terecht is gekomen toen het bij Wullem Rutten op tafel lag. Zie tevens onderstaande aantekening van Wullem, hij maakte overal aantekeningen op en was hard in zijn oordeel. In het zakwoordenboekje zit de volgende aantekening van Wullem: " 7 november 1944 ge vacueerd naar Hingen Echterstraat 63 bij de familie Rutten. Tot 16 januari 1945 werden we bevrijd. Daarna nog 5-6 dagen in Echt bij de fam. Jos Vergoossen en daarna weer naar de Slek.
Vanaf 8 november 1944 al gepakt door een N.S.B- er politieman uit Pey-Echt om voor de Duitsers te werken, dat duurde tot 15 januari 1945. Loopgraven maken wat helemaal geen doel had. Ze zijn geloof ik nooit door de Duitsers gebruikt werk van niks, en werk voor bijna niks" tot zover zijn citaat.
Mw. Smeets-Peulen van de Kerkveldsweg heeft nog de volgende informatie verstrekt.: "Wij kregen een zolderkamertje wat eigenlijk bestemd was voor een Duitser (geen nazi). We kwamen terug uit Herkenbosch en wisten niet waar naar toe. Wullem Rutten was een echt goedzak en zei kom maar naar mij toe dan kunnen jullie dat kamertje krijgen, wij waren met 4 personen en verder kwam daar nog bij familie van ons, Bair Vossen-Goossens met zijn gezin, 6 personen en Frans een broer van Sjang dus totaal 11 op  en kamertje. 's Avonds gingen de keukenstoelen naar boven, naar een zolder en de bedden kwamen naar beneden en 's morgens andersom. Zo hebben we de laatste weken van de evacuatie doorgebracht bij deze

heel sociale familie samen met de eigen familie en de geëvacueerde fam Golsteijn De Duitser, waarvoor de zolderkamer bestemd was, kwam toch nog onverwachts opdagen met een ossenwagen vol stro en andere goederen. Toen hij het stro van de wagen afgehaald had kwam daar nog een manspersoon onderuit. Dit was zijn zoon die gedeserteerd was, waarvan naderhand ook de vriendin nog kwam dus 3 personen extra. Wullem Rutten de goedgezakte liet deze Duitsers in de schuur toe. Was levensgevaarlijk maar dat besefte hij waarschijnlijk niet. Een gedeserteerde Duitser in huis zou wel eens hele akelige gevolgen kunnen hebben. Totaal aantal personen kwam hiermee op 27”

- **Familie Thei Jeuken:** In de volksmond Thei de Mölder. Wat zijn taak was moge duidelijk zijn. Graan malen en proberen zo weinig mogelijk aan de Duitsers te leveren en te zorgen dat er iets van het gemalen graan overbleef voor de burgerbevolking, dat was niet altijd even gemakkelijk, maar op den duur werd men vindingrijk. Er zaten ook bij de Mölder verschillende families geëvacueerd en de natuur ging daar ook zijn gang. Op de zolder werd één kindje geboren Joke v.d. Rijt op 24 november 1944, van de familie Beckers van de Dorpsstraat overleed een dochtertje dat al ernstig ziek was bij de evacuatie, en Pastoor Cramer verbond ook op zolder Jan Bouwmans in de echt.

Vervolg Echterstraat

- **Familie Frits Ramakers** In de volksmond ook wel genoemd Frits de Keizer, ook deze familie had een boerenbedrijf en kreeg verplichtingen opgelegd door de Duitsers en ook hetzelfde verhaal proberen spullen in het “illegale” circuit te krijgen. De schuur werd bij bepaalde gelegenheden ook als kerk ingericht, omdat er iets meer ruimte was als bij tante Marie Theunissen.
- **Familie Vergoossen:** Meer bekend onder de naam van Ciske. Ook hier zaten verschillende families geëvacueerd o.a. de familie Hulsen-Vergoossen. En bij deze familie werd op 4 december 1944, op een zolderkamer ook een “evacuatiekind” geboren en hij werd genoemd Frans.
- **Familie Ramakers:** In de volksmond genoemd bij tante Jèt. Bij hun was ook de familie van de Laar geëvacueerd die een zoon hadden die één jaar priester gewijd was en deze heeft veel assistentie kunnen verlenen aan Pastoor Cramer, wiens assistenten Römkens en Franssen waren moeten duiken omdat ze gezocht werden door de Duitsers ivm verzetswerk. Hij bracht o.m. de Heilige Communie bij ondergedoken mannen, was natuurlijk voor beide partijen levensgevaarlijk maar het is gelukkig altijd goed gegaan.
- **Familie Teun Bongers:** Buiten de families die er geëvacueerd waren, waren er ook nog twee kamers verhuurd aan de familie Sjang van Buggenum, wiens zoon Lei ook anderhalf jaar in de oorlog in het “Pastorie Lazaret” verzorgd is, in verband met difterie. Mia van Neer (latere echtgenote van Thei Golsteijn) vertelt nog het volgende verhaal: “In de evacuatieperiode was het besmet zijn met luizen schering en inslag en bijna niemand bleef daarvan gespaard. Een probaat middel was de luizenkam. Omdat je die niet ging gebruiken in de kleine ruimtes waar het propvol mensen zat is duidelijk. Zij toog op zekere dag naar hun eigen woning naast de kerk in Pey. Maar dit was sperrgebied en daar mocht je niet komen, desondanks waagde ze het er toch op. Daar aangekomen liet ze de klompen aan de trap staan en ging naar boven naar een slaapkamer waar een spiegel hing om met de kam aan de slag te gaan. Plots hoorde zij echter beneden een Duitse militair roepen: wass müssen Sie da oben ? Zij moest naar beneden komen en met de militair naar de kelder en ze had vreselijke angst. Het bleef echter bij een flinke uitbrander en ze moest zich bij de Ortskommandant vervoegen. Als represaillemaatregel moest ze in de keuken gaan werken bij de toenmalig landbouwschool.

Daar is ze slechts een dag naar toe gegaan omdat het toch wel een gevaarlijke onderneming was, want de oorlog liep op zijn einde en het granaatvuur werd steeds erger. Toen ze na de oorlog vanuit het evacuatie adres naar huis gingen hebben ze zich een weg door het puin moeten banen op de Kerkstraat, want de afgeschoten kerktoren was grotendeels op straat terecht gekomen.

- **Familie Maan Wolfs.**

Bij de familie Wolfs waren ook geëvacueerd de families Simons. Fin Simons verstrekt de volgende informatie. “Greet Metsemakers-Simons kon niet mee evacueren want zij moest thuis, waar de Duitse keuken was geïnstalleerd, koken voor de “sjansers” en Fin heeft toen de 3 kinderen van Greet meegenomen naar Wolfs, waar ook de familie Roebroeks-Simons onderdak had gevonden. Wij hadden de beschikking over twee kamers. De familie Wolfs was erg behulpzaam want zij sliepen met 5 personen in een bed. Broer Jan zwierf overal rond want hij was slager en er moest veel vee geslacht worden dat niet mee kon met de evacuatie, o.a. in Stevensweert en Ohé en Laak “

- **Familie Tante Marie Theunissen:** Aangezien tante Mrie Theunissen al vrij vroeg alleen kwam te staan, omdat haar broer overleed, is Wil Theunissen daar ‘grootgebracht’. De belangrijkste functie van deze boerderij was, buiten de opvang van de evacués, de huisvesting van de noodkerk van Pastoor Cramer. Wij verwijzen hiervoor dan ook naar de samenvatting van “Pastoor Cramer in Oorlogstijd” opgenomen op de website “Pejjerlandj” van Thei Golsteijn en de oorlogsklapper van Né Rutten. Bij de familie Theunissen was ook de gaarkeuken, dat was niet ongunstig voor de omgeving, naderhand ook van de Engelsen.

Tina Vergoossen (van Nolle Koab) weduwe van Pierre van Neer, die bij Drikske Scheres geëvacueerd was vertelde ons nog dat zij nooit meer zo’n mooie ontroerende nachtmis heeft meegemaakt als met Kerstmis 1944. Pap had de kinderen de grootste klompen laten aandoen, zodat er nog wat stro bij kon want het vroor dat het kraakte, en hij verwachtte dat er zoveel volk zou komen en dat ze toch buiten moesten blijven staan en dat had hij goed ingeschat het was ontzettend druk honderden mensen, zowel Nederlanders als Duitsers en toen het lied Stille Nacht werd ingezet en dit internationaal gezongen werd gingen haar de rillingen langs de rug en werd de verschrikking van de oorlog voor even vergeten en waren alle mensen “Brüder”

Tina “verklapte” dat ook zij degene was die van pastoor Cramer een oorvijs had gekregen, zoals in zijn boek omschreven staat.

- **Familie Bert van Neer:** Alle getrouwde familieleden streken weer op het oude nest neer. Bert van Neer maakte een indeling voor de slaappleatsen, men was van elkaar afhankelijk en dan is de verstandhouding meestal wel goed. In de loop van de evacuatielijd is de familie van Neer- Gerrits teruggegaan naar hun eigen huis om de Hoogveldsweg, omdat in hun woning inmiddels wel vreemde mensen binnen mochten. Bij Bert van Neer was ook melkdistributie voor kinderen beneden vier jaar. Dit kwam omdat Bert jr. op de zuivelfabriek werkte. Heel angstige momenten waren toen de Duitsers vanaf St. Joost op de Engelse tanks begonnen te schieten die bij tante Trui Beunen gestationeerd stonden en die zich toen spoorslag terugtrokken richting Sleik. Bij Bert van Neer zijn toen drie granaten ingeslagen maar hebben wonder boven wonder geen persoonlijke ongelukken veroorzaakt. Toen de Engelsen naderhand weer hun aanval voortzetten, heeft de infanterie bij de boeren in de buurt, op de hooizolders veel Duitsers gevangen genomen.

- **Familie Trui Beunen-Smeets:** Het hoofd van het gezin was op 24 mei 1940 in Frankrijk doodgeschoten, Thei Beunen was als lid van de luchtwachtgroep moeten vluchten. Tante Trui moest toen met drie kleine kinderen de hele oorlog nog meemaken. In een artikel over de bevrijding van het Hingen hebben we hier aandacht geschonken. Tevens hebben hierover al diverse publicaties plaatsgevonden en willen wij niet in herhaling vallen. Ook Pejjerlandj en de Oorlogsklapper van Né Rutten maken hier gewag van. Nadat in oktober 1942 het bombardement op Geleen heeft plaatsgevonden is ook de fam van Kempen naar het Hingen verkast naar het kleine huisje naast Trui. Ze waren met 11 personen. In de laatste periode van de evacuatie is ook Til Slangen vanaf het Böske naar Trui gekomen, vermoeden bestaat dat, dat was omdat daar ook Sjang Maassen geëvacueerd zat. Ze is later met hem getrouwd, dus. Ook deze families hebben in de dagen dat het front stagneerde op het Hingen, het verschrikkelijk oorlogsgeweld van dichtbij meegemaakt. Bij hun in de voortuin stond een lichter type tank. Men had de informatie gekregen dat er in het huis van Broen, schuin tegenover, zich heel wat Duitse Fallschirmjäger verschanst hadden die van geen overgave wilden weten. Er werd toen gericht op dat huis geschoten en een gedeelte van de zijgevel werd weggevaagd en toen zag men dat ook de jonge Fallschirmjäger hun angsten hadden want ze kwamen naar buiten gerend en stoven in hun witte pakken alle kanten op voornamelijk richting St. Joost, van waaruit hun kompanen nog fanatiek weerstand boden.

Hoogveldsweg:

- **Familie Nic Bosmans:** Dit was de eerste familie aan de zuidzijde van het Hingen die niet hoefde te evacueren. De families die ook aan de Hoogveldsweg woonden tussen Bosmans en de kerk van Pey moesten wel verhuizen. Zodoende kwam de familie Bairke Beckers het eerste huis van de Hoogveldsweg, zonder Bair jr. die bij bakkerij Gijzen werkte en zodoende ontheffing verkreeg, bij hun terecht. In de gebieden die volgens de evacuatieverordening moesten verhuizen kregen de middenstanders die de Duitsers van dienst konden zijn wel eens ontheffing: men denke dan aan slagers, bakkers, artsen e.d. Bij Bosmans had ook een familie Bemelmans onderdak gevonden, dit was nog al een gegoede familie want zij hadden de butler, Jan Kortekaas en veel speciale dingen zoals goede boter e.d. bij zich. Maar de spullen raken al gauw op als er geen nieuwe aanvoer komt.
- **Familie Wed. Neel Broos-Heltzel:** Weduwe Broos woonde alleen met 5 dochters. Als voor de evacuatie het oorlogsgevaar grotere vormen aannam ging de familie Bosmans wel eens bij de familie Broos slapen. Tijdens de evacuatieperiode waren er ook Duitsers ingekwartierd alsmede 27 burgers, die liefdevol opgevangen werden.
- **Familie Drikske Scheres:** Aangezien in de eerste evacuatie-verordening stond dat ook het Hingen moest evacueren waren Sef en Zus Scheres met hun kinderen al verkast naar Maria Hoop waar Zus haar familie woonde. Zij zijn daar de hele evacuatieperiode gebleven. Hierdoor kwam er natuurlijk meer plaats voor andere evacués en familieleden. De familie Vergoossen uit Pey van “Nolle Koab” alleen al waren met 9 personen. Tina Vergoossen heeft gezorgd voor het verstrekken van de evacuatie gegevens en haar gevoelens over de Kerstnacht 1944 weergegeven. Buiten de ingekwartierde Duitsers bestond het “Evacuatie gezin” uit 34 personen.
- **Familie Wullemke Beunen:** Wullemke Beunen had een café en landbouwbedrijf en was tevens een verblijfplaats voor veel ingekwartierde Duitsers. De café was ingericht voor de opvang van de jongens en mannen die moesten gaan “sjansen” in de omgeving. Er lagen stroballen om eventueel te overnachten. De zonen van Wullemke hebben vaker (jonge)

mannen door de achterdeur laten ontsnappen, maar sommigen begrepen het niet en liepen via de “vaart” weer terug naar de voorkant van het huis en werden daar weer opgepakt. Er werden ook koeien gestald van geëvacueerde mensen die vergunning hadden om een koe te mogen behouden in verband met het grote aantal kinderen. Een voorbeeld was de familie Pex die vanaf Ohé en Laak die een koe hadden mee mogen brengen en geëvacueerd waren bij Bair Beckers op de Hoogveldsweg, zij hadden 7 kinderen. De familie van Wullemke Beunen heeft ook een voorname rol gespeeld in de voedselvoorziening en het omzeilen van de Duitse voorschriften.

- **Familie Frans Theunissen:** zij waren met 6 personen. Tevens woonde gehuurd bij hun in huis de familie Wijers. In de evacuatietijd waren de zonen Pit(Peter) en Chris Theunissen met hun families ook weer teruggekomen naar hun ouderlijk huis. In totaal verbleven in de evacuatietijd 48 personen in de woning, van 7 november 1944 tot 21 januari 1945. Een van de meest aangrijpende en beangstigende momenten was na de mis van oud jaars nacht 1945. Laconiek werd gezegd de Duitser krijgen een serenade gebracht maar het was een inferno van vuur en lawaai. Bommenwerpers scheerden over het Hingen en lieten enkele bommen vallen gelijktijdig begon de artillerie met een angstaanjagend salvo. De mensen doken weg in alle mogelijke schuilplaatsen. Na afloop van deze geallieerde aanval zijn de inslagen geteld rond het huis van de familie Theunissen, dat bleken er 78 te zijn, Maria Joosten kan zich dit nog haarfijn herinneren en het huis had geen enkele averij opgelopen. Uit dankbaarheid heeft de familie na de oorlog een kruis geplaatst op de Hoogveldsweg dat er nu nog staat.

Kruis Hoogveldsweg

- **Familie Wed. An Baaten:** De vader van het gezin was al in mei 1940 overleden en Tante An bleef toen met 12 kinderen alleen over. Als je dan ook nog twee zonen verliest door granaatvuur dan is weer eens duidelijk hoe wreed en onbarmhartig oorlogen zijn. Op de website Pejerlandj en in de oorlogsklapper, over de oorlogsslachtoffers van Pey, van Né Rutten is dit afschuwelijk gebeuren opgenomen. In het huis van de fam Baaten werden 26 evacués gehuisvest.
- **Familie Flup Jeuken:** De familie bestond uit vader en moeder en zeven dochters. Bij de fam Jeuken was ook geëvacueerd de familie van Meister Aben die zich tevens ontfermd hadden over Toosje Vullings, die bij een granaataanval door de geallieerden haar beide ouders en een zusje verloren had en een ander zusje lag gewond in het ziekenhuis te Roermond. Toen het Hingen weer eens onder granaatvuur gelegen had, heeft Toosje ook veel geluk gehad, want de plek waar ze juist van tevoren gelegen had werd door een granaat getroffen. Naast de 9 families waren er nog 27 evacués in huis. Volgens Riek waren Meister Aben en Tante Lieën degenen die regie voerden, hetgeen ook wel nodig was bij zo'n grote familie en de Duitsers ook nog wel een graantje meepikten.

- **Familie Toon Rijks:** Het verhaal van de familie Rijks is ook opgenomen in de bij de familie Baaten vermelde publicaties. Vader Rijks werd zwaar gewond door granaten en is meegenomen door Engelse militairen naar een onbekend lazaret en is een aantal weken vermist geweest. Hij is aan zijn verwondingen bezweken en begraven als ongeïdentificeerd, maar is uiteindelijk toch getraceerd en geïdentificeerd en later herbegraven op het kerkhof te Pey. Achteraf bleek dat moeder Rijks ook nog in verwachting was van haar zoon Antoon die op 18 september 1945 is geboren. Het stadium was zo pril dat ze hier nog geen weet van had. In de aanvullende gegevens afkomstig van Toine Reynen, die met zijn ouders bij Toon Rijks geëvacueerd was, blijkt dat Toon, Toine en zijn vader buiten het granaatvuur aan het gadeslaan waren en dat zij ook getuigen waren van het afschieten van de toren van de kerk van Pey en plotseling liet Toon een gil en zakte zwaargewond in elkaar en hij verloor veel bloed, hij is waarschijnlijk getroffen door granaatsplinters. Het was op de Hoogveldsweg toen een grote chaos want de “Slag om het Hingen” was in volle gang. Het front kwam stop te liggen op de hoek van de St. Joosterweg. Engelse militairen hebben eerste hulp verleend aan Toon en hem toen in de chaos meegenomen en naar een lazaret gebracht, maar niemand wist waar.
Omdat na een aantal dagen misschien wel enkele weken nog niets vernomen was over Toon, zijn Vader Reynen en Sjeng Weyers op zoek gegaan in ziekenhuizen en lazaretten. Toine, die enkele jaren Mulo gevolgd had en wat schoolengels kende, ging mee als tolk. Helaas zonder resultaat. Later is men er achter gekomen dat Toon in een lazaret in Holtum terecht was gekomen.

In de Planten:

- **Familie Thei Wolfs:** Bij Wolfs waren de twee voorste kamers door de Duitsers in gebruik genomen als opslagruimte van levensmiddelen. Thei Wolfs werd tijdens een razzia opgepakt en naar een verzamelplaats bij Graadje Vergoossen gebracht. Beth was hoog zwanger van Theo en heeft toen via een Duitse officier, die met haar mee ging, hem vrij kunnen krijgen. (Haar zus Til Heynen was ook in verwachting van Jan maar in een priller stadium). Thei is toen net als alle gezinshoofden uit de Planten t/m Jac Verheyen gaan werken bij Thei Beunen. Hier moesten in de schuur van allerlei werkzaamheden worden verricht, en in de voorkamer werden aardappels en appels geschild. Bij Beunen was ook het verzamelpunt voor het sjansen in de kalverweide. Zodoende was men vrij voor de arbeitseinsatz. Jan Wolfs heeft in december 1944 nog veertien dagen in de pastorie gelegen wegens besmetting met difterie. De patiënten werden verzorgd door Liesbeth Postel, de maagd van Pastoor. Zij had daarbij hulp van Lieke/Marieke ? van Neer.
Theo Wolfs is geboren op 25 november 1944 en Jan Heinen op 9 juni 1945.
- **Familie Jan Ramakers:** Bij deze familie waren Bertje en Greet van Neer huurders. Toen Bertje tijdens een razzia werd opgepakt heeft ook Greet, die ver in verwachting was, door een scene en met behulp van de Ortskommandant die bij Hub. Verheyen ingekwartierd was, Bertje alsmede Graadje Vergoossen, waar zij werkte, vrij kunnen krijgen. Het kind waarvan Greet in verwachting was is naderhand helaas overleden.
- **Familie Hub Verheyen:** De Ortskommandant met zijn staf waren bij Hub. ingekwartierd, dat leverde wel eens voordelen op. Het was niet de slechtste Duitser en mensen uit de buurt gingen wel vaker om raad en hulp vragen, waarbij hij zich vrij humaan opstelde. Hun vijfde kind Ton werd geboren op oudjaarsdag 1944/1945 in de kelder.

- **Familie Pieër Maessen:** Pieër was vrachtrijder en had een grote garage en deze ging na verloop van tijd dienst doen als keuken voor de Duitsers. De kok was een Russische krijgsgevangene genaamd: “Nade”. Aangezien hij geen echte Duitser en zeker geen Nazi was viel met hem wel eens te handelen en de buurt heeft hier ook dankbaar gebruik gemaakt. Dat was een welkome aanvulling op de normale “dagmenu’s” die niet voor het uitkiezen waren in die periode alleen zo samengesteld konden worden dat het hongergevoel weg was. Aangezien Hingen nogal een landelijke omgeving was waar niet alleen de boeren land bewerkten maar het vrij normaal was dat een gezin wat kippen, een varken en een stukje land bewerkte viel het met de voedselvoorziening, vergeleken met de grote steden, best mee. Echt hongertiljden was er niet bij, de mensen waren erg humaan op dat gebied. Uitzonderingen bevestigden natuurlijk altijd de regel.
- **Familie Driek Rutten:** Deze familie heeft ook haar portie van de oorlog meegekregen de meest ingrijpende zaken waren:

De oudste zoon Graad heeft meer dan anderhalf jaar in een Duits arbeidslager moeten werken onder niet al te prettige omstandigheden, o.a. ketelsteen verwijderen uit tankwagens en heeft daar ook een gehoor irritatie aan over gehouden. Op 5 januari 1945 kwam hij thuis, doordat hij door toedoen van Chris Laumen, zijn neef, had weten te ontsnappen uit het kamp. Hij heeft pas jaren later de erkenning van oorlogsslachtoffer gekregen. Bij een granaatinslag thuis kreeg hij in de januari 1945 een granaatscherf in zijn rug. Bij gebrek aan voldoende medische hulp werd de wond provisorisch dichtgemaakt. Op het einde van de Hingender oorlog 20 januari 1945, is hij in het “lazaret” bij Graadje Vergoossen terecht gekomen van waaruit hij o.a. samen met Lie Laumen-Zeelen, zijn tante, naar het ziekenhuis in Sittard is vervoerd. De wond werd opengemaakt en gereinigd, dit had geen dag langer moeten duren dan was het fataal geweest volgens de artsen.

Zoon Sef werd eind oktober 1944 opgepakt samen met Pie Wienen en Pit van Kempen, toen ze terugkwamen van het koeien drijven naar Duitsland, die door de Duitsers voor de Heimat gevorderd waren. Zij waren wat ver voor het “konvooi” uitgereden met paard en wagen en kregen het verwijt dat ze ontsnappen wilden. Zij zijn toen in Kirchoven moeten gaan sjansen. Toen hij een dag verlof kreeg om zijn familie te bezoeken is hij onderweg vaak van de geleende fiets in een greppel moeten springen om zich te beschermen tegen granaatvuur. Zijn moeder Lies Rutten heeft hem via de Ortskommandant vrij kunnen krijgen d.m.v. een doktersattest. Hij was hier zelf niet zo gelukkig mee omdat hij vond dat hij zijn kameraden hierdoor in de steek liet. In de decembermaand 1944 is hij toch nog moeten gaan duiken, bij Verkooyen op zolder, omdat toen alle mannen werden opgepakt, ondanks mankementen. Op advies van Driek heeft hij zich naderhand ook gemeld bij Thei Beunen om te werken.

Dochter Antje lag in het sanatorium in Horn omdat zij aan t.b.c. leed, in de coöperatie te Koningsbosch waar ze werkte was begin veertiger jaren een epidemie uitgebroken. Op bezoek gaan werd hoe langer hoe moeilijker. Door het dreigende oorlogsgevaar en de vervoersproblemen. Toen via, via vernomen werd dat Antje weemoed naar huis had. heeft Driek een fiets in elkaar gepruits met vaste banden en kon niemand hem meer tegen houden om zijn dochter te gaan bezoeken. Op de brug in Roermond aangekomen werd zijn fiets door een Duitser afgenomen en daar was niets aan te doen. Driek merkte later op als ik niet aan mijn gezin gedacht had dan had ik die Pruus met fiets en al de Maas in geflikkerd. Dat de familie van zijn eega die in Duitsland woonden en daar getrouwd waren, vele jaren na de oorlog niet welkom waren in huize Rutten, moge duidelijk zijn.

Antje in sanatorium Hornerheide

Antje (r.) samen met nichtje in tuin ouderlijk huis Rutten

Mechel Zeelen, die zwaar gewond was aan een been dat naderhand geamputeerd is in het ziekenhuis, heeft ook enkele weken onderdak gehad, voordat ze door Sjang Oelers met paard en wagen, door het granaatvuur heen naar het ziekenhuis in Roemond is vervoerd waar ze op 19 februari 1945 is overleden. Neerke Zeelen was met zijn familie geëvacueerd bij Driek Rutten. Hun zoon Jan Zeelen is op 25 februari 1945 overleden bij het ontploffen van munitie, hij was toen 13 jaar oud.

Driek Rutten was een persoonlijkheid, die duidelijk de leiding had en in voorkomende gevallen ook de beslissingen nam in zijn huis waar dagelijks 37 mensen, exclusief de militairen, hun draai moesten vinden. Ook de militairen respecteerden hem om zijn eerlijkheid en rechtdoorzee manier van optreden. Hij nam geen blad voor de mond en riep ook hen tot de orde indien er zaken gebeurden die niet humaan waren.

Wanneer er razzia's dreigden en de jacht op de mannen van 16 tot later 65 jaar werd ingezet, was zijn bedje letterlijk gespreid in de voorkamer waar medicijnen en controlebriefjes voor t.b.c. duidelijk zichtbaar werden uitgesteld. Als de Duitsers in de gaten hadden wat er aan de hand was waren ze vlugger buiten dan binnen.

Bij een voltreffer van een granaat op het huis, die geheel onverwacht kwam, werden drie personen gewond en er brak een behoorlijke paniek uit want men was net bezig met het middagmaal. Naast Graad werden ook gewond Lie Laumen, granaatscherf in een arm en een gast uit Susteren die als passant een hapje mee mocht eten. Een granaatscherf sloeg een stuk van zijn hand weg. Iedereen spoedde zich naar de schuilkelder, die achter het huis in de tuin gebouwd was. Naast de "hoofdschuilkelder" was er ook nog een kleine schuilkelder gemaakt.

Deze granaat had behoorlijk wat averij veroorzaakt. Want naderhand moest, vanwege de regen of sneeuw, met de paraplu open boven het fornuis eten gekookt worden. Verlichting werd gemaakt met de bekende fiets, waarop om beurten getrapt moest worden om een beetje licht te krijgen.

Bij de opmars van de Engelsen posteerde zich een tank tussen Rutten en Heltzel. Hij vuurde acht schoten af richting Leenderhof, het huis daverde op zijn grondvesten en verschillende ruiten sneuvelden. Omdat er acht hulzen achterbleven was ook duidelijk dat er 8 schoten afgevuurd waren. Naderhand is via, via vernomen dat de bewoners ontzettend geluk hebben gehad, door dat de Duitsers niet teruggevuurd hebben, omdat hun kenbaar was gemaakt dat er zoveel burgers in de Planten zaten.

Op 21 januari 1945 kwam de lang verwachte bevrijding met een bittere nasmaak en het grote probleem van Antje, die nog steeds in Hornerheide lag en haar gezondheidstoestand werd steeds slechter. Zij is uiteindelijk op 11 oktober 1945 overleden. Zij had haar jongste zus (Truus) en broertje (Né) jaren niet gezien. Beneden de veertien jaar mocht men namelijk niet

op bezoek gaan in het sanatorium. De eerste tijd van haar ziekte heeft Antje in een houten gebouwtje in de tuin van haar ouderlijk huis moeten doorbrengen.

Op haar gedachtenisprentje zijn de woorden neergeschreven die ze aan de verzorgers van het sanatorium had toevertrouwd, dat ze haar leven wilde opofferen als haar familieleden maar gespaard bleven. Mensen uit haar nabije omgeving wisten dat dit geen loze kreet was omdat Antje een heel lief zachtaardig meisje was. Zij werd slechts één en twintig jaar.

In de evacuatietijd was het niet alleen kommer en kwel want bij de evacués waren best wel figuren bij waarbij Driek ook wel eens corrigerend moest optreden, denk maar eens aan de gebroeders Laumen: Chris, Harie en Hub. En niet te vergeten Chris Zeelen zoon van Bair Zeelen. Harie en Chris van “Bair” sponnen wel de kroon. Zij speelden het klaar om zich bij de sjansers te voegen die na gedane arbeid bij Thei Beunen wat shag en sterke drank kregen. Zij smeerden wat modder op het gezicht, deden oude laarzen aan en legden een oude schop over hun schouders en zo leken het echte “sjanser” ondanks hun 15 jaar.

Bij Pieër Maessen was de gaarkeuken en de kok was Nade, een Russische krijgsgevangene, waarvan zij wisten dat die graag jongere jongens zag, hiervan maakten zij een spel door zich beperkt aan Nade op te dringen zodat de kompaan voedsel kon laten verdwijnen door de achterdeur. En na een seintje gingen ze er samen snel van door.

De bevrijding op 21 januari 1945 bracht wel een grote opluchting teweeg maar de vreugde had toch grote beperking.

In de wederopbouwperiode direct na de oorlog heeft het gezin van Driek gedurende enkele maanden onderdak gekregen bij Thei Beunen, die zich erg humaan opstelde voor wat betreft kost en inwoning.

Familie Sjang Graus: De familie van Sjang en Stien Graus hebben hun huis, ondanks dat ze zelf 8 kinderen hadden, opengesteld voor diverse evacuatie gezinnen. Ze hebben ook steeds veel Duitse militaire ingekwartierd gehad. De schuur werd o.a. gebruikt als slachthuis voor de Duitsers. Slager Schulpen (vader van Ernest) moest daar voor de Duitsers slachten. Overdag was dat legaal onder toezicht van de Nazi's maar in de avonduren en in de nacht werd ook wel eens illegaal het slaggersmes gehanteerd. Hierin werd men, hoe nijpender de voedselsituatie werd, steeds handiger. Er waren ook wel eens Duitsers die een oogje toeknepen als ze de ellende van de burgers zagen. Melk was ook een van de meest elementaire voedselproducten. Hieraan was niet zoveel gebrek omdat er een paar koeien ter beschikking waren die tegenover hun huis in een wei liepen. Aangezien de Duitsers tegen het einde van 1944 bijna alles gingen vorderen kwam de laatste koe ook aan de beurt. Toen heeft Stien met behulp van veel mensen uit de buurt toch alle register moeten open trekken om de koe te mogen behouden, maar het is uiteindelijk toch gelukt, omdat er nog al wat kleine kinderen in de omgeving verbleven. Het einde van de oorlog kwam met de tragische gebeurtenis dat de vader van de familie Leurs, die bij hun geëvacueerd was, op de Dijk door een Duitse sluipschutter werd doodgeschoten. Hij was op weg naar huis om alvast wat spulletjes te brengen want Echt was al bevrijd. Hieraan is ook aandacht besteed in de publicatie over het Hingen en op de website “Pejjerlandj.

Een voorval van humaniteit van de Engelsen kan Mia Graus zich nog goed herinneren. Dat was het volgende: De Engelsen waren via de Hoogveldsweg al opgerukt tot aan In de Planten, waar nu speeltuin Hingen is. De Duitsers hadden zich teruggetrokken tot in de laatste huizen van In de Planten bij Rutten, Heltzel en Graus. Toen de Engelsen hun vuurmonden richtten op de Duitsers die hier verschanst waren heeft Bair Zeelen, die de Engelsen tegemoet was gegaan, te kennen gegeven dat er ook nog veel burgers zaten, waarop werd afgezien van het beschieten van de Duitsers omdat deze toch aan het terugtrekken waren richting Leenderhof/Kranenbroek. Toen de Engelsen ook de laatste huizen van In de Planten veroverd hadden en hier hun mitrailleurs opstelden en deze richtten op het voornoemde gebied werden opeens een aantal Duitse soldaten gesignaleerd in witte pakken

(fallschirmjäger) die bij Leenderhof door het veld liepen en als duidelijk doelwit afstaken tegen de achtergrond van de groene heggen van Leenderhof. De commandant gaf opdracht om de mitrailleurs geschutsklaar te maken. Vader Graus met Harie (6 jaar oud) stonden in de nabijheid op een beschut plekje. De commandant wilde bevel tot schieten geven en keek nog eens in de richting van Harie en gaf toen geen vuurcommando. Sjang Graus vermoedde dat de commandant zich toen gerealiseerd heeft hoe jong de Fallschirmjäger waren.

Woning van de fam Graus in de tweede wereldoorlog

Familie Thei Beunen: de familie Thei Beunen was een boerengezin, speelden dus ook een centrale rol in het oorlogsgebeuren. Van de ruimtes werd vaak door de Duitsers gebruik gemaakt en voor wat de voedselvoorziening betreft speelden zij ook een essentiële rol. De schuur werd door de bezetters ingericht als een soort werkplaats waar van allerlei soorten werkzaamheden verricht werden. De voorste twee kamers van het huis waren de “Schilkamers” voor aardappelen en appels voor de voedselvoorziening van de grote monden van de Duitsers. Vanuit hier werd de voedselvoorbereiding gedaan voor de gaarkeuken die bij Pieër Maessen in de garage was ingericht. In de laatste oorlogsmaanden was hun boerderij ook de verzamelplaats voor de sjansers die in de omgeving aan de slag moesten. Veelal in de Kalverweide waar een sterke verdedigingslinie werd aangelegd om de aanval van de Engelsen vanuit Pey te pareren. Aan het eind van de week kregen de sjansers als beloning een weinig tabak en wat drank. Het voordeel voor de omgeving was dat de mensen die hier werkten meestal vrijgesteld werden voor de “Arbeidseinsatz”

Op den Dijk:

- **Familie Graadje Vergoossen** (verhaal is in kroniek Hingen opgenomen))
- **Familie Pit v.d. Ven:** Volgens Jo v.d. Ven waren er bij hun thuis, volgens de door hem gehoorde overleveringsverhalen, tientallen mensen geëvacueerd, voornamelijk uit Susteren. 20 januari 1945 kwamen daar zijn opa en oma met verschillende familieleden bij, omdat hun huis in brand stond. Het bittere einde van de bevrijdingsvreugde kwam door het verongelukken van Sjra tezamen met Leo van Bezel (zoon van Bair), door oorlogsmunitie. Sjra was toen net tien jaar oud. Zie het aparte verhaal over de bevrijding van het Hingen op de website Pejerlandj. Het fatale ongeluk gebeurde op 2 februari 1945. Sjra was geboren op 16 november 1935.

St Joosterweg:

- **Familie Wullem Beunen :** In de volksmond: bij Perjan genoemd (de vader van Wullem). Daags voor de bevrijding vond de dramatische gebeurtenis plaats waarbij vader Beunen het leven verloor, terwijl hij bezig was met het schoonmaken van bieten. De taak van de vaders, zeker van grote gezinnen, was zo veelzijdig dat ze niet op elk oorlogsgevaar direct konden reageren, helaas. Het einde van de oorlog werd dan ook geen bevrijding, want moeder Lieënke kreeg heel wat voor de “kiezen” Zeker deze vrouw met 10 kinderen en nummer elf op komst, alsmede vele andere oorlogsweduwen, verdienen een standbeeld en veel respect. Ook deze gebeurtenis is opgenomen in de aparte oorlogsklapper en op de website “Peijerlandj”.
- **Familie Wullem Hover:** In de volksmond was het Wullem vanne Köster. Het huis van de familie Hover had drie voltreffers gehad toen de strijd om Hingen en St. Joost was losgebarsten. Zij hebben toen hun heil gezocht bij de overbuurman Graadje Vergoossen en daar de laatste dagen voor de bevrijding doorgebracht. Dat je ook door de bevrijders verdreven kunt worden hebben zij aan den lijve ondervonden. Want zij moesten op de dag van de bevrijding “moven” uit de kelder want die moesten de Engelsen hebben voor de inkwartiering van de verbindingstroepen. Uit strategisch oogpunt is dit wel te begrijpen maar het moet je maar net overkomen. Ze konden niet terug naar hun eigen huis, want dat was te gevaarlijk want de beschietingen vanuit St. Joost bleven voortduren en was onbewoonbaar door de granaat inslagen.

Samen met de familie Peerbooms die bij hun geëvacueerd was gingen ze naar Schilberg-Pey. Onderweg moesten ze herhaaldelijk dekking zoeken in een greppel of iets dergelijks omdat de granaten hun nog om de oren vlogen. De familie Peerboom had ook nog een Paard bij zich dat ze bij Wullem veilig hadden kunnen stellen voor de Duitsers. Aangekomen op de Bosstraat bij het huis van de Peerbooms mocht deze familie blijven maar de familie Hover niet. Deze moest zich naar een verzamelpunt op de Bosstraat te Schilberg begeven, bij Leike Hansen. Van daaruit werden ze met militaire voertuigen richting Sittard gebracht. In de buurt van de Sleik hebben ze de voertuigen nog moeten verlaten om te schuilen voor de aanhoudende granaatregen. Op hun verdere weg kwamen ze een aaneengesloten colonne militaire voertuigen tegen op de Rijksweg.

Nadat ze in Sittard de medische dienst gepasseerd waren konden ze uit een bepaald aantal verblijfplaatsen kiezen en Wullem koos toen voor een boerderij te Geleen waar ze zich ook nog nuttig konden maken. Daar zijn ze toen naar toegebracht en hebben daar tot eind mei 1945, het einde van de totale oorlog in Nederland, moeten wachten tot ze naar huis konden.

Thuis aangekomen waren ze wel bevrijd maar het huis was een grote ravage en moest aan de wederopbouw begonnen worden. Hub was toen jammer genoeg nog te jong om het stukadoorsvak uit te oefenen, wat hij later tot in de perfectie beheerste.

- **Familie Bair van Bezel:** In dit huisgezin speelde zich na de bevrijding een groot drama af. Hun zoon Leo verongelukte op afschuwelijke wijze door het ontploffen van oorlogsmunitie waar hij samen met zijn vriendje Sjra van de Ven (zoon van Pit) verkeerd mee was omgegaan. Dit gebeurde in de wei tussen Sjang van Bezel en Graadje Vergoossen. Hierdoor was de vreugde van de bevrijding snel voorbij, Leo was slechts negen jaar oud. Dit gebeuren is ook opgenomen in de reeds eerder genoemde oorlogsbundel c.q. website.
- De Families in “t Böske” (Fritske Vergoossen, Harieke Vergoossen, Cilia Vergoossen, Deneer, Sjang Beunen-Vergoossen) zijn de bevrijdingsperiode ook niet ongeschonden doorgekomen. De meest ingrijpende gebeurtenis was bij Cilia Vergoossen. Hier was de

familie Slangen van de Sleek geëvacueerd. Drie zonen van de familie moesten op de Sleek blijven om te sjansen. Tinus Vergoossen was getrouwd met een dochter van Slangen. Toen Pit op 20 januari vanuit de Sleek het goede nieuws kwam brengen, staande tegen een deurpost, dat de Sleek bevrijd was en de familie 's anderendaags naar huis zou kunnen volgende een verschrikkelijke knal tengevolge van een granaat die insloeg bij Cilia, dit kost Pit het leven en Matje die met hem meegekomen was werd levensgevaarlijk gewond. Wij verwijzen u voor nadere informatie naar Peijerlandj en de Oorlogsbundel.

De evacués bij de families Deneer en Beunen deden veel gezamenlijk met de beide families. Er waren ook veel Duitsers ingekwartierd.

Bij Sef Theunissen in de bocht van de St. Joosterweg lagen alleen maar Duitsers ingekwartierd in de stallen en schuur omdat deze boerderij veel ruimte had en op een strategisch gunstig punt lag. De verhouding en het leefklimaat van de Duitsers met de familie was vrij goed waarvan Sef Theunissen en ook de omgeving vaker profijt hadden. Vanaf dit punt zijn de enerverende gevechten begonnen bij het veroveren van de St. Joosterweg. De verkenningsstanks kwamen tot op de bocht en bepaalden van daaruit hun strategie en vuurden hun eerste salvo's af. Het scenario van de bevrijding van dit laatste stukje Hingen is vastgelegd in een apart hoofdstuk.

- **Familie Graadje van Pol:** Er is een apart verhaal gemaakt over de "Slag om de St. Joosterweg" waar we naar verwijzen. In dit onderdeel willen enkele aparte gebeurtenissen bij Graadje vermelden.

De oudste zoon Pierre was in Helden-Panningen ontsnapt uit een Razzia convoi. Hij hield zich verscholen in de bossen aldaar en had zich voor de nacht een beschutte plek uitgezocht. 's Anderendaags ging hij op zoek naar voedsel en kwam toen een boer tegen. Deze had wel begrip voor zijn situatie en hielp hem zijn schuilplaats wat gerieflijker te maken. Hij heeft hem toen ook enkele dagen van voedsel voorzien. Bij de boer waren ook Duitsers ingekwartierd en een van de militairen volgde de boer op zekere dag, omdat hij iets in de gaten had en zo volgde een confrontatie bij Pierre zijn schuilplaats. De verstandhouding was gelukkig goed en de militair wilde aan de boer alleen een signaal afgeven. Er werd naderhand een compromis bereikt en Pierre mocht op de boerderij komen werken en daar is hij ook gebleven tot aan de bevrijdingsperiode.

Bij Graadje, waar de boerderij mudvol zat met eigen familie, evacués en ingekwartierde Duitsers, kwam op een dag tegen het vallen van de avond een familie uit Susteren aan de poort ze hadden een hoog opgestapelde handkar bij zich en konden nergens onderdak vinden. Na lang smeken en de verzekering dat ze 's anderendaags weer zouden vertrekken streek Graadje over zijn hart en maakte in de schuur een plekje vrij zodat de familie toch nog een warm plekje had voor de nacht, want het was bitterkoud en er lag sneeuw.

Bij Graadje was in die dagen net geslacht en hing vlees, zoals gebruikelijk, aan de zolder te drogen. Dat was in een goed afgesloten ruimte, want je wist het maar nooit. De volgende morgen toen Graadje opstond en hij de gebruikelijke ronde maakte zag hij iets raars aan de ruimte met de vleesopslag, ofschoon de sloten nog dicht waren bleek toch ongewenst bezoek te zijn geweest. Er was vlees verdwenen, zijn gedachten gingen uit naar de laatst bijgekomen gasten omdat hij zijn andere inwoners wel vertrouwde. Toen hij in de schuur een kijkje ging nemen viel hij inderdaad niet net de neus in de boter maar in het vlees en hij was zeer teleurgesteld. Men had hem waarschijnlijk nog niet zo vroeg verwacht. Toen hij het vlees terug eiste werd het hoofd van de familie ook nog agressief en trok zelfs een mes. Graadje is toen naar binnen gegaan en een van zijn zonen gewaarschuwd en ze zijn toen samen teruggegaan en Graadje gewapend met een voor de boeren gebruikelijk wapen de riek. Hij heeft hun toen gesommeerd om zo gauw mogelijk te vertrekken voorat er gekke dingen gingen gebeuren. Toen ze zagen dat het menens was zijn ze spoorlags vertrokken.

- **Familie Neer Scheres:** Achter in de tuin was een grote schuilkelder gegraven waarin de broers van Neer met hun echtgenotes verbleven gedurende de bevrijding. De echtgenote van Neer was in verwachting van Piet die in april 1945 geboren is. Sjang heeft niet stil gezeten want in die periode is zijn eerste kind verwekt. Direct na de oorlog heeft er zich, volgens zoon Jo, nog een levensgevaarlijke situatie voorgedaan omdat Mam met een ijzeren voorwerp rondliep dat ze als sieraad op de schoorsteenmantel wilde zetten, gelukkig dat een Engelse militair het zag en toen heel voorzichtig dat ijzeren voorwerp van haar afpakte, omdat het een handgranaat bleek te zijn. Van de fam. Kanters was een zoon niet meegekomen omdat hij ondergedoken was voor de NAZI's en zijn schuilplaats had ingericht in het altaar van de kapel van Schilberg, tegenover hun eigen woning. Hij kwam heel incidenteel op bezoek.

Kranenbroekerweg:

- **Familie Sjang Vergoossen:** (Sjang van Duereske) Uit de verhalen die tant Betje zich nog herinnerde en ook vertelde hebben we een episode opgenomen.
- Buiten de evacués en eigen familie waren er ook twee Duitsers ingekwartierd, die van het goed soort waren, die waren er ook. Ze heten Otto en Franz en hadden hun paarden bij hun in de stal staan. Bij de bureu Lei Gradussen was de keuken geïnstalleerd, maar toen het Duitse front zich terug begon te trekken moesten alle voorraden en materialen naar Eschweiler vervoerd worden, dat was bevel van hogerhand. Hiervoor werden een aantal boeren opgeroepen die deze klus moesten klaren met paard en wagen, hierbij waren o.a. Sjang Vergoossen zelf, Sef Theunissen, Harie Meuwissen en Wullem Beunen (van Perjan) Begeleiders waren Otto en Frans. Toen ze de hele handel geladen hadden vertrokken ze via Maria Hoop richting Eschweiler in Duitsland. De eerste halteplaats was Maria Hoop en daarna ging de karavaan verder, echter zonder Sef Theunissen, die omgekeerd was en naar huis kon, hier was geen verklaring voor gegeven en maar geaccepteerd. Men had hierover wel zijn eigen gedachte. In Eschweiler aangekomen werden alle spullen afgeladen en kon overnacht worden. Na een poosje wenkte Otto naar Sjang en zocht een afgezonderd plekje op. Hij zei tegen Sjang dat hij vernomen had dat de Duitsers alle paarden en wagens zouden vorderen en dat hij op een onbewaakt moment op het kantoor van een van de "Hauptmannen" papieren had kunnen ritselen waarmee Sjang met paard en wagen de grens over zou kunnen en dat hij zo spoedig mogelijk moest vertrekken. Dat heeft hij dan ook gedaan, maar was toch blij dat hij ondanks de papieren van Otto veilig over de grens thuis kwam. Van zijn kompanen werd inderdaad alles in beslag genomen Naderhand heeft Otto wel het gerei kunnen terugsmokkelen en dit werd 's nachts naar de eigenaars teruggebracht met een kruiwagen. Na de oorlog is er nog jarenlang contact geweest tussen de familie Sjang Vergoossen en Otto en zijn vrouw Eva.
- Een ander verhaal van Otto is: Hij was nogal een avonturier en niet kapot van het Nazi-gebeuren, hetgeen Lies Hansse-Zeelen vertelde. Otto had zo zijn kanalen waardoor hij dingen wist, ook als er razzia's op komst waren. Dan kwam hij met een plateau wagen met stro naar het huis van Neerke Zeelen en kropen een aantal jongemannen onder het stro en dan reed Otto met hun rond tot de Grüne Polizei verdwenen was
- **Familie Lei Gradussen:** Bij de familie Gradussen was de Duitse gaarkeuken ingericht en hiervan kon de omgeving mee profiteren. Burgers verrichten ook werkzaamheden, o.a. aardappelen schillen voornamelijk door meisjes en vrouwen uit de buurt. Bij Lei Gradussen hadden ze ook een gemetselde schuilkelder, dat was een luxe. De overburen de familie van An van de Ven maakte daar van tijd tot tijd dankbaar gebruik van. Zij hadden een zoon, Sef,

die verlamd was en als de nood aan de man kwam stak een dochter van Lei, die niet voor een kleintje vervaard was de straat over en pakte Sef op de nek en rende met hem naar de kelder. Een aantal voorvallen tijdens en direct na de bevrijding, die Pit Gradussen zich nog kan herinneren, zijn te luguber om te noteren. Maar in deze hoek van het Hingen naar Leenderhof heeft de oorlogsmachine ook flink huisgehouden. Ook hier is het onvoorstelbaar dat er niet meer burgerslachtoffers zijn gevallen. Na de bevrijding hebben de geallieerden ook hun keuken bij Lei Gradussen ingericht.

Bergstraat: Families Henk Janssen, Pieërke van Buggenum en Damen-Theunissen

- Op de Bergstraat heeft het, tijdens de slag om de St. Joosterweg ook flink gespoekt, zij zaten tussen de twee vuurlinies in. Vanaf St. Joost naar het Hingen en omgekeerd. De schuren bij Henk Janssen en Damen lagen vol gestapeld met Duitse munitie. Bij Damen-Theunissen waren ook veel Duitsers ingekwartierd evenals ook bij de overige families. De hele Bergstraat schudde van tijd tot tijd op zijn grondvesten, maar ook hier zijn wonder boven wonder geen burgerslachtoffers gevallen omdat de mensen een aantal dagen niet uit de schuilplaatsen durfden en konden komen, ondanks gebrek aan alles.
- **Familie Minus Vergoossen:** Bij de familie van Minus Vergoossen was een kantoor met een behoorlijk imponerende Duitse staf gehuisvest. Dat boeide Betje van Minus echter niet zo zeer, want zij bleef van tijd tot tijd haar mannetje (vrouwetje) staan en haar kordate optreden werd door de Duitsers ook geaccepteerd. Zij heeft samen met Minus behoorlijk wat zaakjes, ook voor de omgeving, kunnen regelen. Ook zij hebben met hun familie en evacués in de beruchte januari dagen van 1945 vele angstige momenten beleefd en vele uren/dagen in de schuilkelders doorgebracht. Tijdens de Kerstmis 1944 werd in een van de schuilkelders Treesje Heythuisen geboren, dochter van een zus van Betje, die bij hun geëvacueerd waren. Betje was zelf ook in verwachting, ze is op 17 mei 1945 bevallen van haar zoon Har. De laatste weken voor de bevrijding kwam er regelmatig een “doofstomme zwerver” mee eten en niemand anders dan Betje wist, dat dit een gedeserteerde Duitser was. Dit was levensgevaarlijk.
- **Familie Bernard Cremers:** De familie Cremers 7 personen en twee broers van mam, Sjaekseke en Pieërke. Van de evacués zorgde de familie Geurts uit Susteren, die uit 9 personen bestond, in de beginperiode van de evacuatie voor de vrolijke noot en ging het er soms gezellig aan toe. Vader Geurts was bakker en werkte bij Graadje Vergoossen in de bakkerij hij kon dan het brood meenemen uit de bakkerij en men hoefde niet in de rij te gaan staan. De familie was ook vrij muzikaal Moeder mandoline, Vader, gitaar en dochter Cor ook gitaar. Toen aan het einde van de oorlog een tank in brand werd geschoten achter het huis van Bernard werd er niet veel muziek meer gemaakt. Maar ook die tijd ging voorbij en ook de families bij Bernard Cremers kwamen zonder kleerscheuren uit de oorlog.
- **Leenderhof:** Leenderhof werd bewoond door de familie Damen, de familie zelf was met vader en moeder en 7 kinderen. Leenderhof lag ten noorden van het Hingen en ten Oosten van St. Joost. Het was een vrij grote buitenhof en een ideale plaats voor evacués maar ook voor de bezetters. Het was daar in de evacuatieperiode een drukke bedoening. Er waren pas nieuwe kippenhokken gebouwd en die werden allemaal gebruikt door geëvacueerde families. Ook de stallen en de schuren zaten vol. De nazaten Wil en Graad Damen spreken over meer dan honderd mensen. Zij gaven de families in de hokken ook allemaal namen zoals “de Barnevelders”, “de Legkippen” enz. De bekende Echter families Stassen en Hendriks (van de veerts) waren hier ook te gast. Gezien het strategisch belangrijke punt hadden de Duitsers hier ook een behoorlijke gevechtspost ingericht, waardoor het hele gebied naar het Hingen, St Joost en richting Maria Hoop te overzien was. Vanuit Leenderhof naar het

Hingen en omgekeerd hebben in de tweede helft van januari 1945 diverse beschietingen plaatsgevonden. Uiteindelijk hebben de Duitsers het Leenderhof toch prijs moeten geven maar dat gebeurde niet zonder slag of stoot. Toen de gevechten op “de Berg” en de St. Joosterweg in volle gang waren op 19 en 20 januari kreeg Leenderhof ook zijn portie. Ook hier werden tanks en vlammenwerpers ingezet en de familie en evacu es hebben drie dagen in de schuilplaatsen buiten de boerderij gezeten. Want de boerderij en stallen waren doelwit van de geallieerden, omdat men dacht dat er nog Duitse troepen zaten. Toen de boerderij en de stallen in brand stonden en de oprukkende tanks richting schuilplaatsen reden kregen de burgers het doodsbenuwd. Vader Hendricks heeft toen het initiatief genomen en is met een grote stok met daaraan een wit beddenlaken de tanks tegemoet gelopen en de eerste tank tot stoppen “gedwongen” en heeft hun de situatie duidelijk gemaakt, hierdoor zijn waarschijnlijk vele mensenlevens gered.

- Op 21 januari 1945 was de hele Leenderhof in handen van de geallieerden en zijn er wonder boven wonder geen burgerslachtoffers gevallen.
- Op initiatief van de familie Stassen is er nabij Leenderhof een Mariakapelletje gebouwd uit dankbaarheid, omdat er geen mensen het leven gelaten hebben.

Maria kapelletje Leenderhof uit dankbaarheid

Schuilkelder Weltj van Kempen in “de Hut”, bosgebied nabij Kranenbroek

- Weltj van Kempen heeft in de evacuatieperiode een eigen onderkomen gebouwd midden in de bossen ten noordoosten van het Kranenbroek, dit gebied is nu bekend als “de Hut” rondom zijn bijna alle bossen gerooid maar “de Hut” niet. Weltj was hier ondergedoken samen met zijn vrouw Trien en de zonen Sef en Pit, alsmede met de familie Graad en M chel Vergoossen met hun kinderen Sef en Lies. Er maakte ook verschillende onderduikers gebruik van dit adres, o.a. Thei van Kempen, Chris Zeelen en Sjang de Hoeb.
- Weltj heeft de schuilkelder zelf gegraven samen met zijn zonen Sef en Pit en Graad en Sef Vergoossen. Er waren verschillende gescheiden vertrekken in gemaakt, o.a. veestallen, slaapruintes, keuken, stal voor kleinvee. Meest gebruikte materiaal was dennenhout. De duidelijke leider was Weltj want die was voor de duivel nog niet bang en ook slim want hij heeft de Duitsers altijd weten te misleiden. Er waren ook zelfgemaakte bedden van hout en stro.

- De eerste die het loodje heeft moeten leggen was de haan, die 's morgens met zijn gekraai de Duitsers zou kunnen alarmeren en dat was niet de bedoeling en hij werd onthoofd. Lies Zeelen herinnert zich nog dat haar broer Chris iedere week een stuk zeep kwam ophalen. Dit onderkomen was schijnbaar zo goed gecamoufleerd dat dit evacuatie adres de hele periode ongemoeid is gebleven of gedoogd dat is niet helemaal duidelijk.

Ten zuid westen van het onderkomen is op 1 november 1944 een Engelse bommenwerper neergestort, een Halifax, die zijn vernietigend werk al had uitgevoerd in Oberhausen en op zijn palmares had staan 36 huizen vernietigd en 4 burgers gedood. Alle zeven jonge bemanningsleden lieten hun leven voor onze vrijheid. (bron lesbrief: "s Möriges vreug")

Epiloog:

De samensteller is er zich terdege van bewust dat hetgeen in dit artikel vermeld staat maar een klein gedeelte is van wat er zich in werkelijkheid in de evacuatietijd heeft afgespeeld. Het zijn allemaal overleveringsverhalen en misschien heeft iemand wel een andere visie of opvatting over een gebeurtenis, dat mag. Ondanks dat het uit de verhalen niet zal blijken heeft de evacuatietijd ook veel positieve kanten gehad. De mensen leerden elkaar accepteren, omdat men afhankelijk van elkaar was.

Je moet in de moderne tijd eens 20 mensen voor langere tijd samen in een huis zetten en kijken wat er gebeurt, kijk maar eens naar b.v. "De Gouden Kooi" of "Big Brother", waarin een beperkt aantal mensen voor langere duur moeten samenleven. Daar zijn zelfs prijzen mee te winnen. Dan hebben op het Hingen nog veel gezinnen een prijs te goed.

Wat schuilgelegenheid betreft was er bij elk huis apart of gezamenlijk een schuilkelder gebouwd, waarvan de constructies vrij goed overeenkwamen. De materialen waren meestal: boomstammen(dennen) stro, balken, sjansen, zeildoek, deuren, zand en bindmiddelen.

De conclusie van nooit meer is al tig keer getrokken, maar de theorie blijkt anders te zijn dan de praktijk en het is nog steeds onbegrijpelijk wat mensen, mensen kunnen aandoen.

Hingen, januari 2011

Né Rutten